

משרד מבקר המדינה

ירושלים, ו' באלול תשל"ג
3 בספטמבר 1973

אל : מר י. איינשטיין

מאת: ש. הולנדר

55/42

הנדון: סיפול בחיקוקה עזובים בסיני

1. נטאלנו האם בדין פעלו שלטונות המעד במכסל הצבאי באל עריש ובמסרה המעד בירושלים שעה שהחליטו למסור חינוקות שנמצאו עזובים בסיני לאימוץ במשפחות נוצריות בחו"ל. להלן הערותינו - על דעתו של מר גוברמן.

2. להלן מרשי העובדות:

א. באזור אל עריש נוגעו שלטונות חינוקות עזוביה. הכ נרצמו כרדש תושבים בהתאם לחוק המצרי והועברו לטימולו של קמ"ט סנד בכבאל. כפי שניתן לשער מן הנסיבות, החיקונות הם בני הדת הנוסלטיה.

ב. בהתאם להוראות החוק המקומי, על שלטונות המעד לדאוג לתחזוקה של חיקונות עזובים במוסדות מהאימים. אין החוק חנ"ל מכיר באימוץ.

ג. מאחר ואין באזור מוסד פתאים לתחזוקה החינוקות, ואף לא נמצאו כאזור או בישראל משפחות מוכלמיות שהסכמנה לגדלם, הוחלט לצבור את החינוקות למשפחות נוצריות בחו"ל לטם אימוצם. לצורך זה הוצאו זעודות מעגד ובימים אלה נוסדות להגיע מחו"ל המשפחות חנ"ל כדי לקחת את החינוקות.

ד. יש לגיין מקרה נוסף בו נמסרה חינוקה לאימוץ לחו"ל. המדובר בתושב מרהב שלמה אשר הרחה מחוץ לנישואין וילדה חינוקה בירושלים. החינוקה נמסרה - בהסכמה האם - לאימוץ למשפחה נוצרית מ-.

3. בכואנו לדון בנושא עלינו להתייחס אליו שכמה אספקטים: השפטי, המוסרי והציבורי-מדיני.

4. חוק אימוץ ילדים תש"ך-1960 קובע בהעיקף 1 לאמור:

"ניה משפט רשאי, להי בקיח סאטן, ליהן צו אימוץ אם נוכח שהאימוץ חיה לטובה התאמץ"

ובסעיף 5 לחוקו

"אין מאמץ אלא בן דחו של המאומץ".

אין ספק שחוק אימוץ ילדים אינו חל במקרה דנן, שכן סעיף 25 לחוק חנ"ל קובע במפורש כי "ניה משפט ישראלי מוטמן לענין חוק זה כשהמאמץ הוא תושב ישראל". במקרה שלפנינו המאמצים הם תושבי חו"ל, כאמור לעיל. יתרה מזו - החינוקות הינם תושבי מטה המוחזק ע"י צה"ל וממילא חל עליהם החוק המקומי אשר, כאמור, אינו מכיר במוסד האימוץ.

5. לא זו בלבד שאין בסיס חוקי למסירת הילדים לאימוץ, אלא שכל ענין העברתם של החינוקות לחו"ל ושינוי מעמדם האישי נוגד את עקרונות האמנה הבינלאומית.

אסנה ג' נבח טיוס 12 באוגוסט 1949, שמדינת ישראל הצטרפה אליה ביום 6.7.51 (פורסמה בכחבי אמנה כרך א' עמ' 559) אוסרה (בטעין 49) על כל העברה כפיה של מוגן (חיינו - בן השש הכבוש) מטעם נכבץ לשטחה של המעצמה הכובשת או לשטחה של כל ארץ אחרת, ניתה המניע מה שיחיה (החדגשה שלי, ש.ה.).

אין ספק כי העברתו של חינוק בן יומו אשר אינו מסוגל להביע דעה בפנה כ"העברת כפיה".

סעיף 50 לאמנה הנ"ל קובע עוד כי "המעצמה הכובשת תנקוט את כל האמצעים הדרושים להקלה זיהוי ילדיט ורישוט חוריהם. היא לא תשנה בשום פנים את מעמדם האישי".

ועוד נאמר בסעיף הנ"ל:

"אם אין הכושרות המקומיות מספיקים לצורך זה, התקין המעצמה הכובשת סידורים לכלכלתם ולחינוכם של ילדים שנתיחסו או נקרעו מקם חוריהם עקב המלהמה, ושאינן ביכולתו של קרוב או ידיד לפצל בהם בכידה מספקת, ואם אפשר - תטסור את הדבר חזה בידי אנשיט מכני ארצם ודעם ודוברי לשונם של ילדים כאלה".

כאמור, הצטרפה ישראל לאמנה האמולה וחיא חייבח איפוא לנהוג על-פי הוראותיה - מה שלא נעשה במקרה דנן.

6. נראה לי כי לא זו בלבד שתטיפול בילדיט לקה בחוסר חוקיוב, הוא גם שפול מבחינה מוסרית. אף אם חוק אימוץ ילדים אינו חל במקרה דנן כפי שהומבר לעיל, הרי שניתן ללמוד ממנו על הזהירות הרבה והטייגים המוסריים הכיפיים את הנושא. לא בכרי נדרש לאימוץ צו של בית מטעם מחוזי הניהן רק לגתר הקובט מבחן זביקורת של רשויות הטעד; וכמו כן, בחיותו ער לחובאות המטמטיות, האיטיות והמוטריות של פעולת האימוץ, דרש המחוקק את זהות חדת בין הטאטץ ובין הפאומץ. במקרה שלפנינו, לא נשקלו הסיקולית הליו, ואין מנוס מן המסקנה כי הגורמים מנוגעים בדבר היו מעוניינים לטרוק מעל עצמם עולו של מטרד בלי להתחשב בתוצאות המעשה ובאשל-כותיו.

ואכן, לא קשה להתר אלו והלכות המורות יש לענין מבחינה בינלאומית; הפרת המטעם הבינלאומי בנושא כה עדין כהעברתם של חינוקות מוסלמיים שהטחים המוחזקים לחו"ל והטרת דהט (כפי שיש להניח) עלולה לגרום טיגוכים ונזקים מדיניים ללא צורך.

7. כאן יש לגיין כי ניתן היה לפחור את הכעית אם ע"י החזקת של החינוקות מטוטרות תחאיט בגדה המערבית, אם ע"י שיחוף נהבדיח ערכיים ותחייצות בהם ואם ע"י פנייה לטוטרות בינלאומיים בגון הצלב האדום.

כ כ ר כ א,

